

je naše, naj ostane naše.

Vse omikane Slovence pa opozarjamo, naj posvečujejo večjo skrb domačim starinam. Kdor svoje ljudstvo in svoj dom ljubi, se mora brigati tudi za njega zgodovino. Na preteklost se zida bodočnost. —

Državni zbor.

Dunaj, 31. marca 1903.

Proti dvoboju v armadi.

Po državnem zakonu je dvoboj prepovedan; isto velja tudi za vojaštvo. A pri armadi se je vkoreninila razvada, da, če se čuti vojak od koga razžaljen, ga mora poklicati na dvoboj, ako sklene takojimeno častno sodišče. Častnik, ki bi se branil s sabljo ali s pištolo napasti svojega nasprotnika, zgubi svojo službo. Ker je dvoboj proti božjim in cerkvenim zapovedim, proti državnim postavam in proti zdravi pameti, ker katoličan, ki se z orožjem bije z razžaljenikom, se s tem izključi iz katoliške cerkve; ker so izobčene tudi priče pri dvoboju, se je že mnogokrat prigodilo, da nekateri častniki, ki hočejo živeti kot katoliški kristijani, so rajše izgubili svojo častno službo, kakor da bi se podali v dvoboj. Zadnja leta so tudi mnogotere osebe, katere nimajo katoliškega prepričanja, spoznale neumnost dvoboja. Ustanovilo se je društvo, katerega namen je ta, odpraviti pri vojaki in nevojaki to surovo razvado. V to društvo je vstopilo tudi mnogo častnikov. — Razvado prisiljenega dvoboja pri vojaki so opetovano grajali državni poslanci, osobito oni katoliške stranke ter zahtevali od vojnega ministerstva, naj jo odpravi. A ministri so se izvijali in izgovarjali, češ, naj se razvada dvoboja odpravi v nevojaskih krogih, potem bo prenehala tudi pri vojaki. Pred nekaterimi dnevi je pa izdalo vojno ministerstvo ukaz, vsled katerega je prepovedano vojakom, pristopiti gori imenovanemu društvu proti dvoboju. Katoliški državni poslanci so takoj vložili interpelacijo na deželnega bramborskega ministra, kako more zagovarjati ono prepoved. V seji 31. marca državnega zbora je minister Welsersheimb odgovoril, da se je res prepovedalo častnikom, pristopiti društvu proti dvoboju, ker vojaki se morajo pokoriti svojim vojaškim oblastnikom. Ta odgovor ministra ni napravil pri poslancih najboljšega vtisa; nekateri so mu glasno ugovarjali.

C e h i .

Leta in leta so grozili Čehi, da ne pustijo razpravljati o nagodbi z Ogersko, dokler se jim ne povrne njihove jezikovne pravice. A zdaj so se vendar vdali, obstrukcijo popustili ter dovolili razpravo o nagodbi in državnem proračunu. V posebnem oklicu na češko ljudstvo opravičujejo to svoje postopanje. Toda nastal je po celi Češki močen šum proti Mladočehom v državnem zboru. Zahteva se skupen shod mladočeskich zaupnikov, kateri naj razsodi, so-li mladočeski državni poslanci ravnali pravilno. Govori se že o tem, da če se ta zaupni shod izreče proti mladočeskim poslancem, odložijo vsi svoje poslanstvo. Razpisale bi se nove volitve, pri teh naj razsodi češko ljudstvo, ali so ravnali prav njegovi poslanci. Da ni češko ljudstvo popolnoma zadovoljno s postopanjem mladočeskich poslancev, so pokazale zadnji čas nekatere volitve. Tako je zmagal v Pragi pretečeni teden pri novi volitvi v državni zbor dr. Baksa proti mladočehu dr. Novaku. Prejšnji poslanec Belski je bil Mladočeh. Pretečno jesen se je nekaj sličnega pripetilo na Moravskem. Namesto mladočeskega poslanca Martineka, ki je moral odstopiti, je bil izvoljen dr. Koudela, ki pripada katoliški stranki. Mladočeski zaupni shod se bo obhajal velikonočne praznike.

Slovanska zveza.

Kakor je bralcem »Slov. Gosp.« znano, je sklenila »Slovanska zveza«, da hoče glasovati za spremembo pravnega reda v državnih zbornici, če se vsem strankam, večjim kakor manjšim, onemogoči obstrukcija v zbornici. To je v imenu kluba pri prvem čitanju tega predloga izjavil v zbornici načelnik »Slovanske zveze« dr. Šušteršič. Odsek, ki se je izvolil za spremembo pravnega reda, je pa sprejel baje i določbe, da bi v prihodnje sicer mogoče bilo večjim strankam vganjati obstrukcijo, ne pa tudi manjšim. Ker je temu pritrdila »Slovanska zveza« ob odsotnosti dr. Šušteršiča in ni hotel klub popolnoma sprejeti njegovega nasveta (da se glasuje proti opisani spremembi državnega poslovnika), je odložil dr. Šušteršič načelstvo. Po pravilih ima »Slovanska zveza« dva načelnika. Bila sta dr. Šušteršič in dr. Ivčević, predsednik dalmatinskega deželnega zbora. Upati je pa, da se ta razpor v kratkem zopet poravnava. Kdaj pride v odseku spreminjeni pravi red v razpravo v poslanski

zbornici, je še čisto negotovo. Nekateri sodijo, da najbrž ne poprej, dokler se ne dožene pogodba z Ogri, kajti brez dvoma nastane v zbornici ropot, ko se začne posvetovanje o novem pravnem redu. Nasprotujejo mu socialni demokrati in Vsenemci, deloma tudi »Slovanska zveza«.

Socialni demokrati in kmeti.

Pri prvem čitanju nagodbe z Ogri je ostro prijel slovenski poslanec Povše mokraškega poslanca dr. Ellenboga. Ta je zmerjal kmete, da so oderuhi, ker zahtevajo, da se njihovi poljedelski pridelki dražje prodajajo, kakor doslej. Čeravno želimo delavcem po tovarnah, da dobijo dobro plačo in shajajo lahko, morajo delavci isto privoščiti tudi kmetom, ki tako grozno trpijo pod neznosnimi bremenmi. — Nerazumljivo je za nas, kako se morejo kmetijski ljudje zavzemati za mokrače, kateri skušajo naravnost pokončati kmetijski stan.

Nujni predlog poslanca Žičkarja.

Skoro vse občine severozapadnega dela okrajno-sodniškega okoliša Kozje, okrajno glavarstvo Brežice, so vsled lanske slabe letine jako ubožale in so se v tej zadevi že stavili nujni predlogi. Tako se nahaja v jednaki, če ne še večji bedi tamošnja občina Prevorje. V tamošnji zemlji zraste v dobrem letu komaj toliko, da se ljudje prežive. V letih 1899, 1900, 1901 in 1902 je pa toča letino popolnoma uničila. — V pretečenem letu je bil tudi mráz, ki je še ostalo na poljih in vinogradih uničil. V zadnjih dveh letih so sicer dobili najbolj zadolženi posestniki od države podporo, toda beda ljudstva vedno raste; kmetije že začnejo propadati. Tekom zadnjih dveh let je zapustilo okoli trideset kmetov svojo domovino ter so šli iskati novo onkraj morja. — Skupni dolg 126 najbolj prizadetih posestnikov znaša 153.550 K, med tem ko se je cenila od mraza povzročena škoda pri 164 posestnikih in najemnikih na 17.360 kron. Potreba bi bilo torej najmanj 14.000 K, da se reši njihov obstanek.

Z ozirom na to predloga podpisani itd. — Na Dunaju, 26. marca 1903.

Žičkar in 20 tovarišev.

Dopisi.

Prvi izlet k Sv. Uršuli. Letošnja zima pa je bila zelo silna in predolga. Komaj sem čakal, da mi brž zasije zlato sonce. Ker sem namreč prijatelj narave, mi je pač neizrekljivo tesno pri srcu, kadar moram bivati v zaduhli sobi. Z nepopisnim veseljem pozdravim toraj novico, ki jo objavlja Plešivski samotar v »Slov. Gospodarju«, da je cesta skoz Žabjigrac že gladka. Sklenil sem

Nato je sluga odšel, Marko pa zgrabil papir ter ga vrgel v peč, rekoč: »Iz kože ne grem nikoli. Moje lastnine si ne dam vzeti!«

Štirinajst dni je preteklo, proga se je začela delati in tisoče rok se je gibalo in ravnalo cesto železnemu konju.

Marko Oblak je še vedno v hiši. Občinski predstojnik ga nekega dne obišče in mu začne dobrovoljno prigovarjati, da hišo zelo dobro plačajo ter si za ta denar lahko postavi drugo, boljšo, na lepšem prostoru. Če pa prostovoljno ne odide, ga bodo uradnim postavili na plano.

»Kdo me more siliti?« vpije Marko.

»Postava!« reče predstojnik s povdarkom.

»Postava ni pravična!« vsklikne jezno Marko.

»Marko, ne govori tako! Če to gosposka zve, se ti zna slabo goditi. Postav ne smeš zaničevati!«

Marko molči nekaj časa in reče zamolklo: »Torej miren biti in se ne pritoževati, ako mu vzamejo, kjer je rojen, kjer je zrastel.« Pri teh besedah mu zdrkne debela solza po zagorelem obličju. »Recite, ali je to resnica? Ali moram res iti?«

»Ti moraš, Marko, in ako ne boš hotel, prišli bodo oni z bajoneti in te vzeli seboj.«

»In vzamejo me seboj?« ponovi Marko žalostno ter pobesi glavo. Nekaj časa molčita oba, nato z globokim vzdihom zajeclja: »Jaz — se — torej — iz-se-lim —!«

»Tako je prav, sosed«, reče predstojnik

in mu poda roko; pa ta ne vidi nič, ne reče nič, teraveč strmi še dolgo v luknjičav pod, nato se vzdigne in gre iz sobe.

Še isti dan je spravil vse iz hiše ter bil že pred večerom gotov. Predstojnik mu je v občinski hiši dal začasno stanovanje. Drugi dan so že italijanski delavci začeli podirati in trgati hišo. Prejšnji njen posestnik jih je gledal, jeza in žalost sta ga obdajala, in bežal je v gozd dalje in dalje, da ni več slišal udarcev, ki so padali na strohnela in runa njegove rojstne hiše. Tukaj se je vrgel na mah in jok kot dete.

* * *

Deset let je preteklo. Železnica je že dogotovljena in vsak dan žvižga lokomotiva ter težko sope vleče za seboj železne vozove. Starci in plašljive ženske so gledali pošast od daleč, ko je dirjala po progi in z začudenjem majali z glavami in se krizali: »V teh vozovih mora tičati sam bogasgavar!«

Sčasoma je pa postalo vse drugače: privadili so se že na vsakdanji vlak in niti ozrl se še ni nobeden na njega, in tudi ni manjkalo nobenega, ki bi se peljal po njem. Ako bi sedaj kdo prišel in rekel, naj se železnica odpravi, ubili ga bi.

Kaj bi počeli brez železnice? Kdo bi jim vozil in spravil v dolino drva in les, kjer se dobi za njega lep denar, ako bi ne bilo železnice? In po zimi tudi ni nobenemu

škodovalo, če je zaslužil na progi par kronic. Ko zapade sneg ter zamete progo meter na debelo, tedaj primejo možaki za lopate in gredo na progo, kjer delajo mnogokrat par dni, predno je zopet prosta. Huiša ko je zima, tem bolj je za nje, tem več se da zaslužiti.

Tako je bila za ta kraj železnica pravi blagoslov. In vendar je bil nekdo, ki je sovražil železnico iz dna duše. Nikdar se še ni vozil po nji, nikoli ni razmetaval snega. Kratko, on ni hotel od železnice vedeti in slišati ničesar. Za njega je ni bilo na svetu.

Ta mož je bil Marko Oblak, ki še vedno ni mogel pozabiti, da ga je železnica pogнала iz rojstne hiše. Za denar, ki ga je dobil, postavil si je v vasi hišo, o kateri so ljudje govorili, da je tisočkrat lepša, kakor prejšnja njegova koča. Vendar Marko ni imel nobene veselja z njo in čutil se je kot tujca na njej. Prejšnja stara koča bila mu je tisočkrat ljubša. Kolikokrat je stiskal pesti, ko je kratkolično na mesto, kjer je stala. Ali vsa jeza pogleda, če pomagala. Zgubljeno je zgubljeno. mu ni mar za to tekla. Otroci Marka postali so

Leta ali med svet s trebuhom za kruveliki in od se učili rokodelstva in dekletihom. Dečki so obrih hišah, ter sta si marsikatero kronico

(Konec sledi.)